

AIJA VALDMANE

«Ja kāds kļūdās — es būšu līdzās»

Priesteris Viktors Naglis par tautu, tradīcijām, dabu un Augšāmcelšanos

Ja Tu esi ar mani, Kungs, man nevajag ne debesu, ne zemi... Tā, nedaudz pārfrāzējot, skan šie no Vecās Derības ņemtie vārdi. Katrā gadalaikā ir brīži, kas mūs īpaši uzrunā; kas mūs aicina ieklausīties sevī, citos, apkārtņē... Kas mūs mudina sadzirdēt Radītāja balsi, ticam tam vai nē.

Laikā pirms Lieldienām (Pavasara jeb Kristus Augšāmcelšanās svētkiem, jo ar Lieldienām mēs katrs saprotam kaut ko savu) uz sarunu lūdzu cilvēku, kas Radītāja balsī aicina ieklausīties ikvienu, un ne tikai Lieldienās vai kādos citos nozīmīgos baznīcas svētkos, bet ikdienā — Krustpils Romas katoļu baznīcas priesteri Viktoru Nagli.

Viktors Naglis rajona kultūras darbinieku svētkos saņēma Gada prēmiju kultūrā par sakrālās un tautas mākslas vienotības veicināšanu. Tika atzīts, ka šis cilvēks veiksmīgi spējis savienot kristīgās ticības pamatvērtības ar latviešu tautas garīgajām saknēm, kas ietiecas folklorā, tautas tradīcijās un gadskārtu svētkos. Turklāt nav arī nejaušība tā, ka savas vizītes laikā Jēkabpilī arhibīskaps P. S. Curbrigens, kurš septiņus gadus darbojās kā Svētā Krēsla sūtnis – nuncijs Baltijā, priesterim Viktoram Naglim pasniedza sudraba piemiņas zīmi, kas veltīta Jāņa Pāvila II atcerei.

Tautas garamantas jāciena un jānovērtē

Priestera dzimtā vieta ir Varakļāni, un tā ir vide, kas Viktoru būtiski ietekmējusi — aizķērusi pašā esības saknē. Varakļāni — tā ir katoliska citadele, taču tajā dzīvojošie cilvēki vienmēr ir bijuši ļoti nacionāli noskaņoti. Turklāt Varakļānos bija izteikti latviska gaisotne, jo no laika gala te maz dzīvojuši citas tautības cilvēki. Viktors stāsta, ka šīs apkārtnes priesteri vienmēr bijuši tautas gara mantu krājēji un glabātāji. Tautas dziesmu apkopotājs un vācējs bija garīdznieks Smelteris — pirmās Latvijas brīvvalsts laikā apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni par nopelniem šajā jomā. Pirmais, kas mudināja priesterus apkopot tautasdziesmu četrindes (vēl cara laikā), bija bīskaps Višņevskis. Te darbojies Pēteris Strods, katoļu priesteris, valodnieks, kas izveidoja latgaļu valodas ortogrāfiju. Šajā jomā viņš strādāja kopā ar valodnieku Endzelīnu.

— P. Strods no latgaļu valodas izmeta laukā slāvīskos elementus, vēloties dialekta tīrību. Par to viņam ne vienu reizi vien pārmeta, —stāsta V. Naglis. — Jāuzsver, ka agrāk tomēr katoļu garīdznieki tautas garamantas nenicināja, bet mācīja cienīt un novērtēt. Es sekoju, un arī turpmāk centīšos iet savu priekšgājēju pēdās un nekad nekļūšu par masu patēriņa cilvēku, izdabājot tam, kas pašlaik ir modē vai skaitās aktuāls. Tāpēc vienmēr mēģināšu novērtēt un pacelt tās lietas, kas manā skatījumā ir nepelnīti atstātas novārtā vai aizmirstas.

Izglītībai ir eksistenciāla nozīme

Viktors Naglis ir mācījis Līvānu 1. vidusskolā. Viņš ir pateicīgs tieši šīs skolas pedagogiem, kuri bija spīlgtas personības — latviešu valodas skolotājai Maijai Kručiņinai. Viņa bija tā, kas centās un prata ieinteresēt skolēnus lasīt obligāto literatūru, domāt, vērtēt un analizēt, rakstot sacerējumus. Priesteris atzīst, ka toreiz to nācās darīt biežāk un intensīvāk, ne tā, kā šodienas skolēnam. V. Naglis atceras pirmo audzinātāju Ausmu Pinkuli, skolotāju Annu Kārkli — toreiz praktikanti.

— Viņa nemēdza dalīt bērnus talantīgos, netalantīgos vai grūtgalvjos. Skolotāja mācēja ieinteresēt un pasniegt bērniem tautiskās tradīcijas. Par to esmu viņai pateicīgs.

— Izglītībai ir eksistenciāla nozīme cilvēka dzīvē, — turpina priesteris. — Es nekad ne Jēkabpilī, ne kādā citā pilsētā neakcentētu to, cik te ir ražotņu, kādas iespējas tranzītam u. c., bet gan vērtētu pēc tā, cik te izglītības iestāžu un cik daudz patiesi inteligentu un skolotu cilvēku. Ir lietas, kas nekad nezudīs un ko nevar atņemt — tās ir garīgās vērtības, zināšanas. Tranzīts var apsīkt, tirdzniecība ir pārejoša lieta, uzņēmējdarbība ir saistīta ar zināmu risku, bet izglītību nevar atņemt. Pieļauju, ka atradīsies kāds, kas par to strīdēsies, diskutēs, teiks, ka ne visiem dota šī intelektuālā bagāža, un katram savas intereses. Taču šodien ir tik daudz iespēju arī tiem, kas nav ieinteresēti tālāk izglītoties, daudz ko sev un savai dzīvei iegūt tieši caur zināšanām, pārkvalificēšanos u. c.

Viktors Naglis ir mācījies arī Līvānu Mūzikas skolā. Vēlāk, studējot Rīgas Katoļu garīgajā seminārā (tagad — Laterāna Pontifikālā universitāte), pēc sešiem gadiem ieguvis bakalaura grādu teoloģijā.

Lai Dievs dod laipnību un labestību

Iezīmīgi un interesanti ir tas, ka V. Naglis teoloģiju iesāka studēt tieši tajā gadā, kad Latvijā ieradās Romas pāvests Jānis Pāvils II un apmeklēja Rīgu un Aglonu. Teoloģijas studenti devās uz Mežaparku un Aglonu, kad tur vizitēja pāvests.

— Šīs vizītes bija emocionālas un iespaidīgas. Pāvestam piemita unikālas spējas atrast kontaktu, saprasties ar daudziem un dažādiem, turklāt pie dažādām reliģijām piederošiem cilvēkiem, — atceras priesteris. — Tieši tajā laikā neparasti spilgti sapratu, cik daudz Latgalei ir devusi Māte baznīca, katoliskā ticība. Ne velti pāvests šo Latvijas Austrumu pusi nosauca par Ziemeļu zvaigzni.

Latgalē cilvēki parasti ir nodzīvojuši garu mūžu, pat līdz 100 gadiem. Nezinu, vai mēs spēsim tik ilgi nodzīvot, bet lai Dievs dod, ka mūsos būtu tik daudz laipnības, sirsnības pret grūtdieņiem, citam pret citu, kā tas ir Latgales ļaudīs. Lai mūsos nemājotu vienaldzība un nežēlība.

Tagad nu Krustpilī mēģinu ar dievpalīgu atjaunot un uzturēt katoliskās tradīcijas. Cilvēki pieminēs Krustpils etnogrāfiskos rakstus, baronu Korfu atstāto mantojumu — pili, baznīcu. Taču to visu ir aizsācis katoļu priesteris, bīskaps Magdeburgas Nikolajs pirms 700 gadiem! Patiecoties viņa darbībai, tika izveidota šī pilsēta — Krustpils, — ir izpētījis V. Naglis.

Rakstu zīmes kā tautas gudrība un pietāte pret Augstāko

Tāpat kā reliģiskās tradīcijas, tā katram novadam ir savas tautiskās tradīcijas, kuras glabā latvisko dzīvesziņu, caur kuru izpaužas arī cilvēku dievatziņa, Radītāja apzināšanās. Priesteris neslēpj, ka, sadarbojoties ar folkloras kopu «Viraksne», viņš ir uzzinājis daudz jauna par rakstu zīmēm. Piemēram, Māras zīmē var saskatīt seno Jeruzalemes krustu, kas simboliski ir Pestītāja krusts. Apbrīnojami, cik gan daudz skaistas un cēliem mērķiem domātas informācijas glabā šī zīme! Tā izmantota apģērbos, galda kultūrā, dažādos godos. Arī tautasdziesmās tiek piesaukt dievnam, izmantots šis jēdziens. Apdziedāti ozoli, birtalas, upes, ezeri, baznīcas... Kultūras slāņi ir tik dziļi!

— Nezināju arī to, ka latviešiem vainagam ir triju veidu nozīmes, — turpina V. Naglis. — To izmanto kristībās, laulībās — miršu, zīļu vainadziņu un uz kapa... Interesanti, ka leišiem un sēļiem ir tradīcija, bērniņu kristot, izmantot galvaspārsegu, lai mazais būtu gudrs. Vai arī, pirms jaundzimušo saģērbj, caur apģērbu jāizvelk cauri lūgšanu grāmata, lai bērns justu bijību pret Augstāko.

Šodien gan bijību jaunieši jūt lielākoties tikai pret kādu populāru dziedātāju vai kādu citu līderi jaunatnes vidū, bet kristības kļuvušas par masu patēriņa preci. Visu ar nopirkt, tikai ne baznīcas rituālu. Kad dievnamā kristām bērnu, interesanti vērot, ko dara krustvecāki, ja bērns sāk raudāt. Viņi kļūst nevarīgi, bezpalīdzīgi tā vietā, lai mazo turētu stingri rokās un apzinātos, ka stāvam taču altāra priekšā. Galu galā mazuļa raudāšana ir viņa sarunas veids, kontakts ar pasauli. Kristību laikā bērniņš bieži ieķeras grāmatā, ko turu rokā, un tad ir liela vēlēšanās, lai Dievs dotu, ka arī dzīvē viņš tikpat stingri turētos pie Dievišķās Gudrības. Kad turam kristību sveci, bērns parasti pārstāj raudāt un lūkojas tajā...

Nebūšu populists

— Tagad ir daudz modernu tehnoloģiju, kas cilvēkiem atvieglo dzīvi. Ar to palīdzību savas lietas var nokārtot ātri un efektīvi, — turpina priesteris. — Taču negribu būt populists un daudzas modernas lietas es īsti neatzīstu, jo saskatu tajās personību degradējošus elementus.

Piemēram, es līdz šim neesmu un laikam arī nebūšu atrodams portālā draugiem. Iv. Jā, tas ir efektīvs komunicēšanās līdzeklis, taču, ja tur meklē draugus vai iepazīstas, tad jāatceras, Dievs ir devis dabiskāku veidu, kā to izdarīt. Tehnoloģija nevar aizstāt dzīvus kontaktus. Informācijas aprīte — tā ir cita lieta. Tomēr — ja es vēlos informēt draudzi, es lūdzu viņiem ierasties baznīcā. Personīgas attiecības ar Dievu nevar kārtot ar moderno tehnoloģiju palīdzību, ne e — pastiem, ne mobilajiem tālruniem. Cilvēkam jāierodas dievnamā, kaut vai lai saprastu, uz kuru pusi durvis veras...

Pagātne veido nākotni

Turpinot sarunu par latviešu tautas garamantām un tradīcijām, priesteris uzsver, ka bez tām viņu vienmēr ir saistījusi tautas pagātne, tās vēsture. Ne tik daudz tāpēc, lai sajūsminātos par kādu notikumu vai izjustu nostalgiju pēc aizgājušā, bet gan lai spētu pastāvēt arī turpmāk. Valda uzskats, ka no kļūdām mācās. Vēsturē tādu ir daudz. Tāpēc ir jāapzinās sava pagātne, tas viss, kas tajā bijis skaists un cēls. Piemēram, neraugoties uz visiem traģiskajiem notikumiem — tauta ir izdzīvojusi un dzīvo! Tas ir latviešiem raksturīgais sīkstums, kas palīdzēji iziet cauri visiem vēstures griežiem.

Vai ekonomiskā krīze, salīdzinot ar visu, kas bijis, ir tik briesmīga? Nē, es nesaku, ka ar to vajag samierināties un pieņemt kā kaut ko normālu, bet esam pratuši būt vitāli arī grūtos brīžos, strādāt un rūpēties par nākotni, — uzsver garīdznieks.

Dabu ir radījis Dievs

Daba priesterim ir Dieva darba izpausmes forma, un tā ir tik skaista un veldzējoša! Taču viņš ir vērojis, kā tiek zāģētas ābeles ziedu laikā. Tās tika izrautas ar saknēm.

— Iznīcināt ziedošu augļu dārzu, — tad man ir jautājums, kā to vispār iespējams izdarīt! Tiek zāģēti veci, simtgadīgi koki. Iespējams, ka to vajag darīt, bet reizē ar to mēs it kā simboliski iznīcinām gadu ritumu, atmiņas par aizgājušiem laikiem, ko glabā katrs šāds vecs koks. Vismaz es to nevarētu izdarīt. Pāri visam ir Dievs. Lai cik skaista būtu daba, zeme, kur dzīvojam, nekad nevajag aizmirst To, kas mums to visu ir devis. Jo Viņš izpaužas cauri visām šīm lietām un parādībām. Viņš runā cauri latviešu rakstu zīmēm un tradīcijām. Tautas tradīcijas ir jāzina un jāciena, taču, lai cik noderīgu, bagātu un labestīgu informāciju glabātu Māras, Jumja un cita zīme, tās nedrīkst padarīt par elkiem un pielūgt. Vēl jo vairāk, tās nedrīkst izmantot savtīgos nolūkos, jo Radītājs ir viens. Esmu pateicīgs Dievam, ja esmu spējis palīdzēt cilvēkiem. Ja kāds kļūdās un vēlas garīdznieka palīdzību un padomu, es būšu līdzās, — savu domu turpina priesteris. — Uz lūgšanām Viņš atbild, vai nu tas notiek pēc nedēļas, vai gada. Un tad es jūtu pateicību par Viņa apredzību un vēl dziļāku bezierunu paļāvību uz to, ka Viņš visu redz un zina. Jo, lai kā mēs darbotos apziņas vai fiziskā līmenī, bez Viņa ziņas nekās nenotiek. Augšāmcelšanās ir pēc tam, kad ir izbrīsts cauri sāpēm, kas ir bezgalīgas kā jūra. Tāpēc priesteris Viktors Naglis aicina visus Lieldienu rītu uzlecošo sauli sagaidīt ar Baznīcas karogiem rokās. Un, pat ja arī tajā rītā saules nebūs, tad tā būs cilvēku sirdīs un domās, jo šī gaisma ir mūžīga — Viņš patiesi ir Augšāmcēlies!